

Rapport om solvens og finansiel situation 2018 (SFCR)

Arkitekternes Pensionskasse

Indhold

Sammendrag	3
A. Virksomhed og resultater	6
A.1 Virksomhed.....	6
A.2 Forsikringsresultater.....	7
A.3 Investeringsresultater.....	8
A.4 Resultater af andre aktiviteter.....	9
A.5 Andre oplysninger.....	9
B. Ledelsessystem	11
B.1 Generelle oplysninger om ledelsessystemet.....	11
B.2 Egnetheds- og hæderlighedskrav.....	12
B.3 Risikostyringssystem, herunder vurdering af egen risiko og solvens.....	13
B.4 Internt kontrolsystem.....	14
B.5 Intern auditfunktion.....	15
B.6 Aktuarfunktion.....	15
B.7 Outsourcing.....	16
B.8 Andre oplysninger.....	16
C. Risikoprofil	18
C.1 Forsikringsrisici.....	19
C.2 Markedsrisici.....	21
C.3 Kreditrisici.....	24
C.4 Likviditetsrisici.....	24
C.5 Operationel risiko.....	25
C.6 Andre væsentlige risici.....	25
C.7 Andre oplysninger.....	25
D. Værdiansættelse til solvensformål	28
D.1 Aktiver.....	28
D.2 Forsikringsmæssige hensættelser.....	29
D.3 Andre forpligtelser.....	31
D.4 Alternative værdiansættelsesmetoder.....	31
D.5 Andre oplysninger.....	31
E. Kapitalforvaltning (styring af kapitalgrundlag og kapitalkrav)	33
E.1 Kapitalgrundlag.....	33
E.2 Solvenskapitalkrav og minimumskapitalkrav.....	34
E.3 Anvendelse af delmodul for løbetidsbaserede aktierisici i beregning af solvenskapitalkrav.....	35
E.4 Forskelle mellem standardmodellen og en intern model.....	35
E.5 Manglende overholdelse af minimumskapitalkrav og solvenskapitalkrav.....	35
E.6 Andre oplysninger.....	35
Tabellbilag	37

Sammendrag

Arkitekternes Pensionskasse ("pensionskassen") udarbejder hvert år samtidigt med årsrapporten en rapport om pensionskassens solvens og finansielle situation. Rapportens indhold og opbygning er detaljeret fastlagt i Solvens II-direktivet.

Virksomhed

Pensionskassen er medlemsejet og har knap 10.000 medlemmer. Størstedelen af medlemmerne er uddannede arkitekter, designere eller tilsvarende. Pensionskassen optager herudover ansatte i virksomheder eller foreninger med tilknytning til arkitektfaget.

Produkter

Pensionskassens ordninger består af alderspensioner og forsikringer til dækning mod tab af erhvervsevne, dødsfald og visse kritiske sygdomme. De fleste ordninger indeholder en obligatorisk del og en valgfri del.

Medlemmernes pensioner er sammensat af en grundlæggende pension finansieret af medlemmets depot og en ugaranteret tillægspension finansieret af medlemmets andel af pensionskassens overskudsformue (egenkapital + overskudskapital + kollektivt bonuspotentiale).

I den udstrækning overskudsformuen bliver anvendt til tillægspensioner, udgør den ikke en buffer imod at få pensionerne nedsat. Falder overskudsformuen til et niveau, hvor den ikke længere kan finansiere medlemmers tillægspensioner, skal de nedsættes. Det er den ikke-disponerede andel af overskudsformuen, der udgør en reel buffer for medlemmers pensioner.

Pensionskassens ordninger er altovervejende med betingede garantier. Det indebærer, at også grundlæggende pensioner kan blive nedsat, hvis forudsætningerne i beregningsgrundlaget ikke længere er opfyldt – fx hvis investeringsafkastet over en 3-årsperiode enten har været lavere end grundlæggende renten, eller medlemmets observerede levetidsforventninger er længere end forudsat.

Resultater

I 2018 blev det tydeligt, at de finansielle markeder kan svinge endog særdeles kraftigt. Året endte som det dårligste investeringsår for pensionselskaberne siden finanskrisen, og Arkitekternes Pensionskasse mærkede det også, om end i mere begrænset omfang end så mange andre. Samlet set gav investeringerne et minus på 193 mio. kr. eller -2,1 %.

Investeringerne af medlemmernes penge sker ud fra hensynet om at forvalte de samlede midler bedst muligt. Det vil sige med højest muligt langsigtet afkast inden for en rimelig risiko og på ansvarlig vis.

Omkostningerne til forsikringsadministration er 547 kr. pr. medlem i 2018.

Investeringsomkostningerne for 2018 udgjorde 0,52 % af medlemmernes depoter.

Ledelsessystemet

Pensionskassens ledelsessystem er efter dansk lovgivning todelt med en bestyrelse, der har det overordnede ansvar for forretningsmodel og strategi, og en direktion med ansvar for den daglige drift. Ledelsessystemet bliver understøttet af et risikostyrings- og kontrolsystem opbygget efter princippet om "de 3 forsvarslinjer", hvor 1) forretningsområderne bliver understøttet af 2) risikostyrings-, compliance- og aktuar-funktioner samt 3) en internal audit-funktion. I forbindelse med skift af administrationselskab pr. 1. januar 2017 fik pensionskassen samme daglige ledelse og ansatte i kontrolfunktioner som Sampension Liv.

Bestyrelsen vurderer hvert år sin opgavevaretagelse, herunder ikke mindst om den i forening besidder de kompetencer, der skal til for at kunne lede en tværgående pensionskasse. Samtidigt bliver det vurderet om direktionen og den øvrige daglige ledelse tager hånd om alle væsentlige opgaver og udfordringer på en betryggende måde.

Der har i 2018 ikke været hændelser eller omstændigheder, som fik bestyrelse og direktion til at overveje ændringer i ledelsessystemet. Det samme gælder for risikostyringsystemet og det interne kontrolsystem.

Risikoprofil

Pensionsvirksomheder er udsat for mange forskellige risici, der skal tages højde for i ledelsen og risikostyringen. De væsentligste af disse er investeringsrisici, som er uundgåelige, hvis pensionsformuen skal have en tilfredsstillende forrentning, om end de med mellemrum giver anledning til tab.

Pensionsordninger indebærer selvsagt også forsikringsrisici, hvor især stigende levetid i de senere år har været årsag til nedsættelser af pensionsprognoser, fordi pensionsopsparingen har skullet strækkes ud over en længere årrække.

Pensionskassen har ikke haft nævneværdige tab pga. sygdom og dødsfald blandt medlemmerne. Det kan tilskrives en konsekvent politik igennem mange år, om at opkrævede risikopræmier skal kunne dække udbetalingerne udløst af invaliditet, sygdom og dødsfald – og dermed undgå at anvende en del af investeringsafkastet hertil.

Mindst en gang om året bliver der gennemført en identifikation af de væsentligste risici og i den forbindelse vurderet, om risici i tilstrækkeligt omfang bliver kvantificeret, overvåget og rapporteret til de ansvarlige. Er der ændringer i risikoprofilen, bliver de nødvendige tilpasninger gennemført, hvis det ikke allerede er sket.

Kapitalforvaltning (styring af kapitalgrundlag og kapitalkrav)

Pensionskassens kapitalgrundlag består udelukkende af kapitalelementer placeret i den bedste kvalitet i lovgivningen. Kapitalgrundlaget er vurderet til at ligge på et passende niveau henset til risicienes størrelse og karakter.

Solvenskapitalkravet bliver opgjort med en standardmodel fastlagt i lovgivningen. Bestyrelsen konkluderede på grundlag af den gennemførte ORSA-proces i 2018, at pensionskassens risici indgår på en retvisende måde i opgørelsen af solvenskapitalkravet.

Ved udgangen af 2018 udgjorde kapitalgrundlaget 2.512 mio. kr., mens solvenskapitalkravet blev opgjort til 891 mio. kr. Det giver en tilfredsstillende solvensdækning på 282 %.

Minimumskapitalkravet udgjorde 223 mio. kr. ultimo 2018 svarende til en solvensdækning på 1.128 %.

Værdiansættelse til solvensformål

Aktiver og forpligtelser bliver i solvensbalancen værdiansat med de samme metoder og principper, der bliver anvendt i årsrapporten, som intern og ekstern revision har forsynet med blanke revisionspåtegninger.

En del af investeringsaktiverne bliver ikke værdiansat til noterede markedspriser, men med såkaldt "alternative værdiansættelsesmetoder", der indebærer ledelsesmæssige skøn behæftet med en vis usikkerhed. De aktiver, hvor ledelsesmæssige skøn har størst betydning for værdiansættelsen, er for unoterede fonde og aktier samt ejendomme og energianlæg. Den årlige gennemgang af anvendte alternative værdiansættelsesmetoder har godtgjort, at de er markedskonforme, og at ledelsesmæssige skøn er markedsneutrale.

Afsnit

A

A. Virksomhed og resultater

I dette afsnit præsenteres de centrale elementer i pensionskassens

- struktur, tilsyn og revision samt ejerforhold,
- hovedprodukter samt
- årets forsikrings- og investeringsresultat.

- Pensionskassen er en tværgående pensionskasse.
- Medlemmerne har overordnet to produkter:
 - Betinget garanteret gennemsnitsrente – udgør langt størstedelen
 - Garanteret gennemsnitsrente – under afvikling

A.1 Virksomhed

Selskabets juridiske form

Pensionskassen er en tværgående pensionskasse.

Øverste myndighed i pensionskassen er generalforsamlingen.

Pensionskassen har 5 ansatte som krævet i lov om finansiel virksomhed. Det drejer sig om en direktør samt de ansvarlige for hhv. risikostyrings-, compliance-, aktuar- og internal audit-funktionen (hvor sidstnævnte funktion varetages af chefen for intern revision). Herudover har pensionskassens bestyrelse ansat en ansvarshavende aktuar.

Ejere

Pensionskassen er medlemsejet, og de knap 10.000 medlemmer og ejere er de samme.

Ingen medlemmer ejer kvalificerede andele i pensionskassen.

Koncernstruktur

Pensionskassen har i 2018 lukket sit ejendomsselskab, og virksomheden har dermed ikke længere underselskaber.

Pensionskassens drift er outsourcet til Sampension Administrationsselskab A/S, der ved udgangen af 2018, havde hvad der svarer til 287 heltidsbeskæftigede medarbejdere ansat. Sampension Administrationsselskab A/S varetager også driften for Sampension Liv og Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger.

Tilsynsmyndighed

Finanstilsynet
Århusgade 110
2100 København Ø

Tlf. 33 55 82 82
Finanstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

Ekstern revision

PricewaterhouseCoopers
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
Strandvejen 44
2900 Hellerup

Produkter

Nye medlemmer optages på en standardordning med betingede garantier indeholdende en livsvarig pensionsydelse. Samtidig indeholder standardordningen en række forsikringsdækninger som ægtefælle- og børnepension, invalidepension, dødsfaldsdækning, kritisk sygdom og ulykkesforsikring.

Der er mulighed for individuel tilpasning af standardordningen til det enkelte medlems behov.

Pensionskassen har en mindre bestand af ordninger med ubetingede garantier, der er under afvikling.

Et medlems pension er sammensat af en betinget garanteret grundlagspension finansieret af medlemmets individuelle pensionsdepot og en ugaranteret tillægspension finansieret af medlemmets andel af overskudsformuen (egenkapital + overskudskapital + kollektivt bonuspotentiale).

Medlemmers specifikke pensionsvilkår fremgår af pensionskassens regulativ. Heraf fremgår også under hvilke betingelser, medlemmers betingede garantier kan ændres, hvilket indebærer, at grundlagspensioner ligesom tillægspensioner kan blive nedsat.

Væsentlige begivenheder

Der har ikke været væsentlige begivenheder i 2018.

A.2 Forsikringsresultater

Pensionskassens forsikringsresultat består af et realiseret resultat, som omfatter rente-, omkostnings- og risikoresultatet, jf. tabel 1. Pensionskassen har kun én kontributionsgruppe.

Resultatdannelsen i pensionskassen er især styret af investeringsafkastet.

Omkostningsresultatet viser forholdet mellem de opkrævede administrationsbidrag og de faktiske administrationsomkostninger. Pensionskassen har et princip om administration til kostpris og tilpasser medlemmernes omkostningsbidrag, så omkostningsresultatet bliver tæt på nul på lang sigt.

Risikoresultatet angiver forholdet mellem de opkrævede risikopræmier og de faktiske udgifter til invalide- og dødsfaldsdækninger. Pensionskassen har et princip om forsikringer til kostpris og sigter mod, at risikoresultatet er tæt på nul på lang sigt.

Tabel 1: Specifikation af realiseret resultat

Mio. kr.	2018	2017
Investeringsafkast før pensionsafkastskat	-193,3	606,9
Ændring i markedsværdiregulering	-1,9	-21,4
Tilskrevet grundlagsrente	-1,5	-1,5
Omkostningsresultat	0,2	0,2
Risikoresultat	11,3	3,6
Andet	0,2	1,5
Realiseret resultat	-184,8	589,3
Pensionsafkastskat	29,7	-88,8
Til fordeling efter pensionsafkastskat	-155,1	500,4
Fordelt til pensionsopparere:		
Tilskrevet bonus	-172,8	-208,1
Overført til kollektivt bonuspotentiale	222,8	-128,8
Anvendt af individuelt bonus til dækning af tab	57,3	0
Investeringsafkast og risikoforrentning til kapitalgrundlaget	-47,8	163,6

A.3 Investeringsresultater

I 2018 blev det tydeligt, at de finansielle markeder kan svinge endog særdeles kraftigt. Året endte som det dårligste investeringsår for pensionselskaberne siden finanskrisen, og Arkitekternes Pensionskasse mærkede det også, om end i mere begrænset omfang end så mange andre. Samlet set gav investeringerne et minus på 193 mio. kr. eller -2,1 %.

For en uddybning af den økonomiske og finansielle baggrund for investeringsresultatet henvises til ledelsesberetningen i årsrapport 2018, der kan hentes på pensionskassens hjemmeside, <https://www.arkitektension.dk/ap/Om-pensionskassen/Finansiel-information/aarsrapporter>. En specifikation af pensionskassens investeringsaktiver og afkast fremgår af tabel 2.

Tabel 2: Pensionskassens investeringsaktiver og afkast

Mio. kr.	Beholdning primo 2018	Beholdning ultimo 2018	Afkast i % 2018	Afkast i % 2017
Grunde og bygninger	756	859	2,6%	-1,2 %
Noterede kapitalandele	2.736	2.688	-5,3%	9,2 %
Unoterede kapitalandele	834	834	7,2%	0,6 %
Kapitalandele i alt	3.570	3.522	-2,7%	7,3 %
Stats- og realkreditobligationer	3.700	3.367	1,4%	1,6 %
Indeksobligationer	360	325	0,2%	1,7 %
Kreditobligationer og Emerging Markets-obligationer	729	1.006	0,8%	5,4 %
Udlån mv.	30	54	0,1%	1,9 %
Obligationer og udlån mv. i alt	4.819	4.751	1,2%	2,4 %
Øvrige investeringsaktiver	-68	-172	-	-
Afledte finansielle instrumenter	46	-64	-	-
Total	9.123	8.896	-2,1%	7,1 %

Anm. Afkast er opgjort tidsvægtet.

Gevinster og tab, som indregnes direkte på egenkapitalen

Der er ikke gevinster eller tab fra investeringsvirksomheden, som bliver indregnet direkte på egenkapitalen.

Securitiseringer

Pensionskassens beholdning af securitiseringer, primært CLO'er, udgjorde ultimo året 412 mio. kr. Beholdningen består for langt den største dels vedkommende af udstedelser, som et kreditvurderingsbureau har tildelt den højeste kreditværdighed/rating (AAA).

A.4 Resultater af andre aktiviteter

Pensionskassen udøver kun livsforsikringsvirksomhed.

A.5 Andre oplysninger

Ingen væsentlige oplysninger at tilføje til ovenstående gennemgang af pensionskassens virksomhed og resultater.

Afsnit

B

B. Ledelsessystem

I dette afsnit præsenteres de centrale elementer i Pensionskassens ledelsessystem. De væsentligste pointer er opsummeret herunder.

- Det todelte ledelsessystem med en bestyrelse og direktion vurderes at fungere efter hensigten og er medvirkende til, at pensionskassen har et effektivt risikostyrings- og kontrolsystem
- Risikostyrings- og kontrolsystemet er opbygget efter princippet om 3 forsvarslinjer, hvor 1) forretningsområder understøttes af 2) risikostyrings-, compliance- og aktuar-funktioner samt 3) en internal audit-funktion (3. forsvarslinje).
- Der er etableret strategier, processer og rapporteringsprocedurer for identifikation, måling, overvågning, styring og rapportering af alle væsentlige risici
- ORSA-processen er et centralt grundlag for bestyrelsens strategiske beslutninger
- Der bliver stillet relevante krav til egnethed og hæderlighed hos alle personer, der indtager nøgleposter i pensionskassen

B.1 Generelle oplysninger om ledelsessystemet

Pensionskassens forretningsorden for bestyrelsen og retningslinjer for direktionens daglige ledelse beskriver fordelingen af opgaver og ansvar mellem bestyrelsen og direktionen. Den todelte ledelsesstruktur følger dansk lovgivning og regulatoriske krav samt er udgangspunktet for delegering af ansvar og beføjelser samt indretning af risikostyringsystemet.

Bestyrelse og bestyrelsesudvalg

Bestyrelsen har det overordnede ansvar for pensionskassen og træffer bl.a. beslutning om forretningsmodel, strategi, risikoappetit og risikoprofil. Hertil modtager bestyrelsen i forbindelse med ordinære bestyrelsesmøder rapporteringer og fører tilsyn med de største risici. Bestyrelsen tager mindst årligt stilling til risikoappetit, politikker og retningslinjer.

I forbindelse med ordinære bestyrelsesmøder modtager bestyrelsen rapporteringer om og fører tilsyn med de største risici. Bestyrelsen tager mindst årligt stilling til risikoappetit, politikker og retningslinjer.

Pensionskassens bestyrelse består af 7 medlemmer, hvoraf fire medlemmer er valgt af og blandt pensionskassens medlemmer, to bestyrelsesmedlemmer er udpeget af de faglige organisationer bag pensionskassen, mens et særligt sagkyndigt bestyrelsesmedlem vælges på generalforsamlingen. Bestyrelsen har nedsat et formandskab og et revisionsudvalg, hvis opgaver er fastlagt i forretningsordener.

Der er planlagt fem årlige bestyrelsesmøder i henhold til det fastlagte årshjul. I tilknytning til det ene møde afholder bestyrelsen et seminar, hvor bl.a. pensionskassens strategi drøftes.

Pensionskassens forretningsmodel og strategi fastlægger en række overordnede rammer for pensionskassen. Rammerne præciseres i politikker og delegeres i retningslinjer til direktionen, der er ansvarlig for den daglige ledelse. Udnyttelsen af fastsatte rammer bliver rapporteret til bestyrelsen i forbindelse med ordinære bestyrelsesmøder.

Bestyrelsen har nedsat et revisions- og risikoudvalg, der i tilgift til de opgaver, der normalt varetages af et revisionsudvalg, forbehandler risikorelaterede emner inden behandling af den samlede bestyrelse. Det gælder bl.a. udkast til risikoprofil samt rapporter med vurdering af egen risiko og solvens (ORSA), kapitalstyring og det interne kontrolsystem.

Udvalget mødes minimum fire gange årligt og har ifølge dansk lov en forberedende rolle uden selvstændig beslutningskompetence. Udvalget er dog bemyndiget til at godkende den eksterne revisions assistance- og rådgivningsopgaver, der ligger udover revision og erklæringer fastlagt i love og bekendtgørelser.

Direktionen

Direktionen består af den administrerende direktør, som bl.a. har indflydelse på beslutninger vedr. forretningsmæssige-, finansielle- og investeringsmæssige områder.

På grundlag af bestyrelsens politikker, retningslinjer og risikoappetit udarbejder direktionen bistået af organisationen forretningsgange for alle væsentlige aktiviteter. Direktionen udsteder herudover beføjelser, hvor relevant, til ledende medarbejdere.

På investeringsområdet tildeler direktionen rammer til investeringsdirektøren og områdets afdelingschefer for eksponeringer på modparter og udstedere, lande og geografiske områder samt aktivklasser, som de skal disponere inden for. Disse rammer ligger inden for de rammer, bestyrelsen har fastsat for direktionen.

Der udarbejdes rapporter for alle væsentlige aktiviteter, som tilgår bestyrelsen og direktionen. Rapporterne skal indeholde oplysninger om, hvordan beføjelser inkl. kvantitative rammer er udnyttet, herunder oplysninger om eventuelle overskridelser.

Væsentlige ændringer i ledelsessystemet i løbet af året

I forbindelse med skift af administrationsselskab pr. 1. januar 2017 fik pensionskassen samme daglige ledelse og ansatte i kontrolfunktioner som Sampension Liv, bortset fra den ansvarshavende aktuar, der er fortsat efter skift af administrationsselskab.

Der har ikke været væsentlige ændringer til ledelsessystemet i løbet af 2018.

Aflønningspolitik

Aflønningsprincipperne i pensionskassen og administrationsselskabet har til formål at sikre, at ledelse og medarbejdere honoreres på en måde, der understøtter de forretningsmæssige og langsigtede strategiske mål bedst muligt. Aflønningsforholdene skal sikre, at det er muligt at rekruttere og fastholde en kompetent og ansvarlig ledelse, der fremmer en effektiv risikostyring og ikke motiverer til overdreven risikotagning, ligesom aflønningsprincipperne skal forebygge interessekonflikter.

Der anvendes variabel løn i begrænset omfang. Hverken bestyrelse, direktion, den interne revisionschef eller de ansvarlige for de øvrige nøglefunktioner har variabel løn. Direktionen kan tildele og udbetale variabel løn til en væsentlig risikotager ud fra en samlet vurdering, der afbalancerer finansielle og ikke-finansielle forhold, herunder fx fastholdelse, loyalitet, særlig indsats, tilskyndelse til værdiskabelse for pensionskassen eller lignende.

Ingen ansatte har ret til pensionsordninger, der kan sidestilles med variabel løn. Alle ansatte i pensionskassen og Sampension Administrationsselskab A/S har en arbejdsgiverbetalt pensionsordning.

Transaktioner med aktionærer

Der har i løbet af året ikke været væsentlige transaktioner med aktionærer eller personer, der udøver væsentlig indflydelse på pensionskassen eller med medlemmer af bestyrelse og direktion.

B.2 Egnetheds- og hæderlighedskrav

Politik for egnethed og hæderlighed

Bestyrelsen har udarbejdet en politik for egnetheds- og hæderlighedskrav, der har til formål at sikre, at de personer, der reelt driver pensionskassen, opfylder kravene til egnethed og hæderlighed. Ved vurdering af egnethed lægges vægt på, om den pågældende person har tilstrækkelig viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne varetage sin stilling i pensionskassen. Vurdering af om en person opfylder krav om egnethed foretages med udgangspunkt i den konkrete stilling og under hensyn til det ansvar, der er forbundet dermed.

For at opfylde hæderlighedskravet skal personen have et godt omdømme og udvise hæderlighed, integritet og uafhængighed. Dette indebærer bl.a., at personen ikke må være pålagt strafansvar efter relevante dele af straffeloven og særlovgivningen, være begæret konkurs mv., have påført pensionskassen væsentlige økonomiske tab eller have udvist adfærd, hvor der er grund til at antage, at hvervet ikke vil blive varetaget forsvarligt.

Bestyrelsen har også fastlagt krav til egnethed for bestyrelsen som helhed.

Proces for vurdering af egnethed og hæderlighed

Bestyrelsesmedlemmer, direktion og ansvarlige nøglepersoner ansat fra den 1. januar 2016 og frem skal have en Fit & Proper-godkendelse fra Finanstilsynet. Vurderingen foretages i første omgang internt i forbindelse med ansættelsesforløbet på baggrund af de modtagne oplysninger. Hvis der modtages oplysninger om ændrede forhold, skal der foretages en fornyet vurdering.

Bestyrelsen foretager årligt både individuel og kollektiv vurdering af sin egnethed for at sikre, at den hele tiden samlet set besidder de kompetencer, som er nødvendige for at lede en pensionsvirksomhed.

B.3 Risikostyringssystem, herunder vurdering af egen risiko og solvens

Pensionskassens risikostyringssystem

Pensionskassen har et effektivt risikostyringssystem med en klar struktur, der er velintegreret i Sampension Administrationsselskab A/S' organisation og understøtter samt sikrer pensionskassens strategi og forretningsmodel.

Pensionskassen har defineret en risikoappetit med tilhørende risikotolerancegrænser på alle væsentlige områder, der fremgår af bestyrelsens politikker og retningslinjer. Disse dokumenter afspejler bestyrelsens holdning til risiko inden for de enkelte forretningsområder, og at administration af pensionsordninger samt forvaltning af investeringer indebærer risici, som skal være underlagt styring og kontrol i et passende omfang.

Risikostyringssystemet sikrer, at alle væsentlige risici identificeres, måles, overvåges, styres og rapporteres korrekt. De væsentligste risici er beskrevet i pensionskassens risikoprofil og indgår i arbejdet med ORSA, kapitalplan mm.

Risikoprofilen dækker følgende hovedkategorier af risici:

- Eksterne og strategiske risici
- Omdømmerisici
- Investeringsrisici
- Forsikringsrisici
- Operationelle risici

Risikostyringssystem og integration i organisationsstruktur og beslutningsprocesser

Pensionskassens politikker, retningslinjer og forretningsgange er forankret i de forskellige direktørområder i Sampension Administrationsselskab A/S. Det bidrager til at sikre efterlevelse af de fastsatte regler samt robuste og tværgående processer for styring af risici og rapportering til bestyrelsen, direktionen og andre ledere.

Risikostyringsfunktionen har ansvar for overvågning og vedligeholdelse af et effektivt risikostyringssystem. Det indebærer, at risikostyringsfunktionen bliver inddraget af forretningsområderne, når der bliver ændret i strategier, processer og rapporteringsprocedurer, der har betydning for at pensionskassens risikostyringssystem – herunder i forbindelse med udvikling af nye services og produkter til medlemmerne. Derudover har risikostyringsfunktionen en rådgivende rolle i forhold til direktion og bestyrelse med hensyn til beslutninger, der kan have betydning for risikostyringssystemets effektivitet og fuldstændighed.

På investeringsområdet, hvor de klart største risici ligger, jf. afsnit C, overvåger risikostyringsfunktionen overholdelsen af fastsatte risikorammer på daglig basis, herunder rammer fastsat af bestyrelsen. Risikostyringsfunktionen rapporterer eventuelle alvorlige overskridelser til direktion og bestyrelse umiddelbart efter overskridelse er konstateret. Ved mindre alvorlige overskridelser bliver direktionen orienteret månedligt.

Vurdering af egen risiko og solvens (ORSA)

Proces

Vurdering af egen risiko og solvens er en del af bestyrelsens overordnede og strategiske ledelse af pensionskassen og tager udgangspunkt i pensionskassens forretningsmodel, risikoprofil og risikoappetit. Vurderingen foretages mindst én gang årligt og følger processen:

- Identifikation af de væsentligste risici, der knytter sig til forretningsmodellen
- Opfølgning på og fastsættelse af grænser for risikoappetit gennem politikker og retningslinjer
- Analyse og vurdering af det opgjorte solvenskapitalkrav (risici opgjort på 1-års sigt)
- Analyse af risikoen inden for den strategiske horisont (kapitalplan) og herunder identificere relevante tiltag, der kan tages i anvendelse, hvis virksomhedens solvensdækning skal styrkes (kapitalnødplan)
- Følsomhedsanalyser af væsentlige risikoområder

ORSA-processen danner grundlag for bestyrelsens beslutninger i forhold til risiko og strategi på kort og langt sigt.

Erklæring om godkendelsesprocedure for ORSA

Der udarbejdes et oplæg til indholdet af årets ORSA, som diskuteres på årets andet bestyrelsesmøde. Når bestyrelsen har valgt ORSA-analyserne, udarbejder administration selve ORSA-rapporten. Rapporten forbehandles af revisions- og risikoudvalget og behandles og godkendes på årets tredje bestyrelsesmøde. Hvis bestyrelsen kan tilslutte sig rapportens konklusioner, godkendes den formelt. Efter bestyrelsens godkendelse sendes rapporten til Finanstilsynet og videreformidles til relevante medarbejdere i organisationen.

Erklæring om opgørelse af solvenskapitalkravet

Solvenskapitalkravet er opgjort ved brug af standardmodellen i Solvens II og bliver beregnet i et system, der også bruges af andre danske pensionsvirksomheder. Standardmodellen er udviklet med henblik på at kunne opgøre et risikobaseret solvenskrav for forsikrings- og pensionselskaber med traditionelle forretningsmodeller. Solvenskapitalkravet afspejler de væsentligste kvantificerbare risici i risikoprofilen.

Bestyrelsen har på grundlag af den seneste ORSA-rapport vurderet, at standardmodellen giver et retvisende billede af pensionskassens risici givet forretningsmodellen, strategien og risikoprofilen, både på kort sigt og inden for den strategiske tidshorisont.

B.4 Internt kontrolsystem

Pensionskassens interne kontrolsystem

Det interne kontrolsystem skal sikre, at gældende love og administrative bestemmelser overholdes, og at der føres tilstrækkelig kontrol med alle væsentlige risikobehæftede aktiviteter, herunder bl.a. overholdelse af alle rammer fastsat af bestyrelsen og direktion.

Det interne kontrolsystem er opbygget efter princippet med tre forsvarslinjer:

1. forsvarslinje udgøres af de af pensionskassens og Sampension Administrationselskab A/S' ansatte, der er udførende i den daglige drift samt ansvarlige for at foretage en effektiv kontrol af det udførte arbejde. 1. forsvarslinje er repræsenteret ved forretningsenheder samt drifts- og serviceenheder. Hver enhed drives i overensstemmelse med forretningsgange og arbejdsbeskrivelser, der er udmøntet i overensstemmelse med politikker og retningslinjer.
2. forsvarslinje udgøres af enheder med ansvar for tilsyn med og kontrol af risici. 2. forsvarslinje består af nøglefunktionerne compliance-, risikostyrings- og aktuarfunktionen, der bl.a. overvåger, om forretnings-, drifts- og serviceenheder overholder de generelle politikker og mandater. Pensionskassen har udpeget en nøgleperson for de enkelte funktioner, der har foretræde for bestyrelsen mindst en gang årligt.
3. forsvarslinje udgøres af en intern auditfunktion, der er placeret hos Intern revision.

Hver enkel forsvarslinje og funktion har egne og uafhængige kontrol- og rapporteringsprocedurer. Der foretages også revision af ekstern revisor.

Compliancefunktion

Compliancefunktionen skal sikre, at pensionskassen har de fornødne metoder og procedurer, der er egnede til at opdage og mindske risikoen for manglende overholdelse af lovgivning, markedsstandarder og interne regelsæt, der gælder for pensionskassen.

Compliancefunktionen tilgår denne opgave ud fra en risikostyringsmetodik, der bygger på en cyklisk tankegang med identifikation, vurdering, planlægning, håndtering og rapportering af compliancerisici. Der udarbejdes en årsplan for compliancearbejdet, som godkendes af bestyrelsen og direktionen.

Under risikohåndtering hører kontroller udført som 2. forsvarslinje, hvor konklusionerne efterfølgende rapporteres til bl.a. direktionen.

B.5 Intern auditfunktion

Den interne auditfunktions opgaver

Den interne auditfunktion er organisatorisk forankret hos pensionskassens interne revision, som er etableret med reference til bestyrelsen i henhold til Finanstilsynets bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder og finansielle koncerner.

Arbejdsopgaverne varetages på baggrund af den af bestyrelsen godkendte politik og funktionsbeskrivelse for den interne revision samt den indgåede revisionsaftale med ekstern revision. Dette medfører, at Intern revisions opgaver omfatter både operationelle og finansielle revisioner. Med de operationelle revisioner løses alle opgaver, der i henhold til lovgivningen skal varetages af den interne audit-funktion.

Den finansielle revision fører til en intern revisionspåtegning på årsrapporten, mens den operationelle revision fører til erklæringer i rapporteringen til bestyrelsen om bl.a., hvorvidt pensionskassens risikostyring, compliancefunktion, forretningsgange og interne kontroller på alle væsentlige og risikofyldte områder er tilrettelagt og fungerer på betryggende vis.

Intern revision rapporterer resultatet af revisionerne direkte til revisions- & risikoudvalget kvartalsvist og til bestyrelsen to gange årligt.

Den interne auditfunktions uafhængighed

Intern revisions uafhængighed og objektivitet er understøttet af, at revisionschefen eller medarbejderne ikke er ansvarlige for eller har beføjelser til at udføre operationelle kontroller eller andre dele af kontrolmiljøet. Endvidere må revisionschefen og medarbejderne ikke deltage i opgaver, som kan bevirke, at revisionschefen kommer i en situation, hvor vedkommende erklærer sig eller oplyser om forhold, som revisionschefen eller medarbejderne har udarbejdet grundlaget for.

Forud for udførelsen af revisionsopgaver foretages en vurdering af, om Intern revision har de fornødne kompetencer til at udføre revisionen, eller om der skal involveres eksterne kompetencer. Derudover vurderes det, om der er forhold, som påvirker Intern revisions uafhængighed eller objektivitet og i givet fald, hvordan dette undgås.

Den interne revisionschef bliver årligt evalueret af revisions- & risikoudvalget samt den eksterne revision. Evalueringerne bliver rapporteret til bestyrelsen.

B.6 Aktuarfunktion

Pensionskassens aktuarfunktion bidrager til en effektiv anvendelse af risikostyringssystemet via faglig sparring og kvantificering af forsikringsmæssige risici, deltagelse i pensionskassens vurdering af egenrisiko og solvens, sikring af fyldestgørende og retvisende hensættelser udarbejdet efter relevante aktuarmæssige principper samt analyser af forsikringsmæssige forhold.

B.7 Outsourcing

Pensionskassen har outsourcet driften af alle opgaver til Sampension Administrationselskab A/S. Outsourcing sker for at opnå omkostningsbesparelser, adgang til kompetencer inden for investeringsforvaltning, etc. og tillige opnå en mere stabil og sikker drift.

Bestyrelsen har fastsat retningslinjer for outsourcing af væsentlige aktivitetsområder for at sikre en betryggende håndtering af de risici, der er forbundet med outsourcing, herunder at indgåede outsourcingaftaler sikrer at væsentlige aktivitetsområder bliver behandlet i overensstemmelse med bestyrelsens retningslinjer og gældende lovgivning.

Retningslinjerne sikrer, at bestyrelsen involveres i beslutning om outsourcing, at krav til leverandørens evne og kapacitet er opfyldt, at en række forhold og krav til leverandøren iagttages ved kontraktindgåelse, samt at Finanstilsynet orienteres om outsourcingaftalen. I forhold til outsourcete aktiviteter er der etableret procedurer, som sikrer overvågning af leverandørens ydelser i tid, kvalitet og kvantitet i henhold til relevant outsourcingaftale og gældende regler.

Overvågningen af outsourcete aktiviteter reguleres i forretningsgange, som sikrer rapportering til relevante ledelsesmæssige fora og bestyrelsen om leverandørens opgavevaretagelse, fx med driftsrapporter, møder, stikprøvekontroller, revisorerklæringer mv.

B.8 Andre oplysninger

Pensionskassen vurderer, at ledelses- og risikostyringssystemet er fyldestgørende i forhold til de risici, der er forbundet med pensionskassens forretningsmodel, og at det sikrer en passende overvågning og kontrol, styring samt rapportering af risici.

Der er ikke andre væsentlige oplysninger at tilføje til ovenstående gennemgang.

Afsnit

C

C. Risikoprofil

I dette afsnit præsenteres de centrale elementer i pensionskassens risikoprofil. Fokus er på ordninger med betingede garantier, som over 98 % af medlemmerne har.

- Pensionskassens væsentligste risici er i prioriteret rækkefølge:
 - Markedsrisiko
 - Forsikringsrisiko
 - Operationel risiko
- Alle identificerede risici måles, overvåges, styres og rapporteres i overensstemmelse med bestyrelsens risikoappetit, der er fastlagt i bestyrelsens politikker og retningslinjer
- Det er vurderet, at solvenskapitalkravet opgjort i henhold til standardmetoden er passende i forhold til risikoprofilen og kan dække tab som foreskrevet i Solvens II-direktivet

Den overordnede risikoprofil tager udgangspunkt i den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel og strategi. Livsforsikrings- og pensionsvirksomheder har normalt de samme overordnede risici over en længere periode.

Pensionskassens forretningsmodel er påvirket af forskelligartede risici, der i varierende grad kan give anledning til tab af kapitalgrundlag, forretningsomfang og omdømme. Der er både risici, som pensionskassen ønsker at tage på baggrund af forretningsmodellen – fx markeds- og forsikringsrisici – og risici, som pensionskassen ønsker at begrænse – fx operationelle risici. Derudover er pensionskassen udsat for eksterne, heriblandt regulatoriske risici, som i vid udstrækning er uden for pensionskassens kontrol.

Risikoidentifikation er et vigtigt redskab i tilrettelæggelse og prioritering af risikostyringen, herunder når bestyrelsen i politikker og retningslinjer fastlægger risikoappetit og konkrete retningslinjer for identifikation, kvantificering, overvågning og kontrol, samt styring og rapportering af risici forbundet med forretningsmodellen.

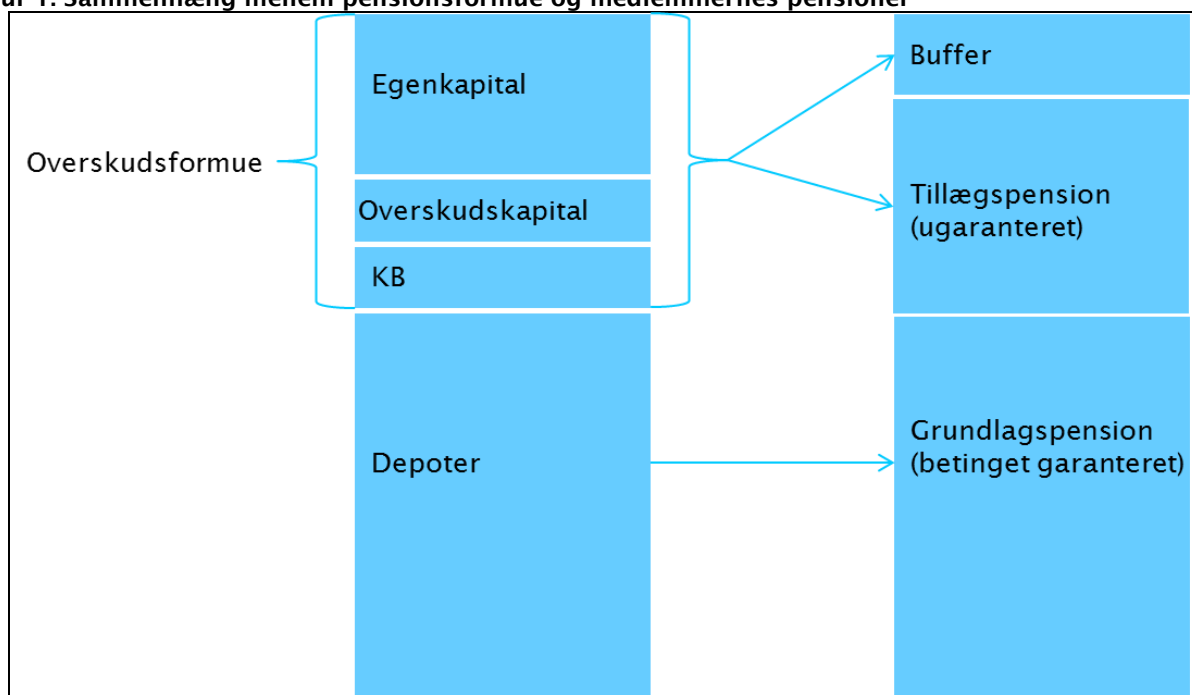
Risikoprofilens implikationer for medlemmerne

Et medlems pension er typisk sammensat af en grundlagspension finansieret af medlemmets depot og en ugaranteret tillægspension finansieret af medlemmets andel af pensionskassens overskudsformue (egenkapital + overskudskapital + kollektivt bonuspotentiale).

I den udstrækning overskudsformuen bliver anvendt til tillægspensioner, udgør den ikke en buffer imod at få pensioner nedsat. Falder overskudsformuen til et niveau, hvor den ikke længere kan finansiere medlemmets tillægspensioner, skal de nedsættes. Det er den ikke-disponerede andel af overskudsformuen, der udgør en reel buffer for medlemmets pensioner, jf. figur 2.

Pensionskassens ordninger er altovervejende med betingede garantier. Det indebærer, at også grundlagspensioner kan blive nedsat, hvis forudsætningerne i beregningsgrundlaget ikke længere er opfyldt – fx hvis investeringsafkastet over en 3-årsperiode enten har været lavere end grundlagsrenten eller medlemmets observerede levetidsforventninger er længere end forudsat.

Figur 1: Sammenhæng mellem pensionsformue og medlemmernes pensioner

Kvantificering af risikoprofil i opgørelsen af solvenskapitalkrav

Kvantificering af markedsrisici, forsikringsrisici og operationelle risici til beregning af solvenskapitalkravet sker med standardmodellen specificeret i lovgivningen. Standardmodellen fastlægger med 99,5 % sandsynlighed grænsen for, hvor stort tab virksomhedens risikoeksponeringer kan give på 12 måneders sigt. Det betyder, at der er under 0,5 % sandsynlighed for at opleve et større tab end solvenskapitalkravet på 1-års sigt. Tab større end solvenskapitalkravet vil svare til en 200-års begivenhed.

Markedsrisiko er den væsentligste af pensionskassens kvantificerbare risikokategorier, og inden for markedsrisiko kommer det største risikobidrag fra aktier.

Herudover indgår renterisiko, kreditspændrisiko og valutarisiko med betydelige bidrag.

Nogle markedsrisici kan henføres til investeringer i alternative aktiver, hvis værdi og risici ikke kan baseres på priser observeret i markedet, jf. afsnit D.1. Dette øger ikke i sig selv risikoen ved at investere i alternative aktiver, men metoder og principper, der skal anvendes i styringen af disse aktiver er ikke de samme som dem, der anvendes på aktiver, hvor pris og risiko lettere kan observeres i markedet, jf. afsnit C.7.

Blandt livsforsikringsrisici er levetidsrisiko den dominerende risikofaktor, når risici betragtes i forhold til pensionskassens medlemmer, mens optionsrisiko har størst betydning i forhold til pensionskassens solvenskapitalkrav. Kvantificering af levetidsrisikoen er uddybet i afsnit C.1.

I forhold til levetidsrisikoen tages der på ordninger med betingede garantier højde for, at et fald i dødeligheden efter en periode, hvor den har været lavere end i beregningsgrundlaget for medlemmernes pensioner, kan neutraliseres, jf. ovenfor.

Likviditetsrisici, eksterne risici, strategiske risici samt omdømmerisici bliver ikke kvantificeret og anses ikke for at udgøre en direkte tabsrisiko for pensionskassen, som der specifikt skal reserveres kapital til, jf. afsnit C.4 og C.6 nedenfor.

C.1 Forsikringsrisici

Pensionsordningerne, som pensionskassen tilbyder medlemmerne, indebærer en række forsikringsrisici, jf. tabel 3. Pga. de betingede garantiers virkemåde beskrevet i dette afsnits indledning bærer medlemmerne i praksis langt den overvejende del af det tab, som pensionskassens forsikringsrisici kan give anledning til.

Risiciene overvåges bl.a. ved årlige analyser og estimering af de parametre, der ligger til grund for, hvilke forsikringsrisici pensionskassen ønsker at påtage sig fremadrettet i forsikringspolitikken.

Tabel 3: Livsforsikringsrisikomoduls basissolvenskapitalkrav (BSCR), ultimo år

Mio. kr.	2018	2017
Dødelighedsrisiko	0,5	0,5
Levetidsrisiko	6,6	6,3
Invaliditetsrisiko	1,8	1,3
Optionsrisiko	1.055,3	1.090,1
Omkostningsrisiko	62,8	58,1
Genoptagelsesrisiko	-	-
Katastroferisiko	2,7	2,3
Diversifikation mellem livsforsikringsrisikofaktorer	-39,1	-36,1
Livsforsikringsrisikomoduls basissolvenskapitalkrav (BSCR)	1.090,6	1.122,5

Dødelighedsrisiko: Risiko for tab som følge af en stigning i dødeligheden. Risikoen beregnes kun på policer, hvor en stigning i dødeligheden vil øge markedsværdien af forpligtelserne. Det vil fx ske, når medlemmets udbetaling ved død overstiger værdien af medlemmets depot. Dødelighedsrisikoen i bestanden er meget begrænset.

Levetidsrisiko: Risiko for tab pga. en uforudset stigning i medlemmers levetid, der vil resultere i en højere markedsværdi af forpligtelserne, da der skal betales ydelser i en længere årrække.

Invaliditetsrisiko: Risiko for stigende udgifter forbundet med en stigning i antallet af invalideskader.

Optionsrisiko: Risiko for tab pga. ændringer i anvendte forudsætninger om medlemmers policeadfærd. Policeoptioner omfatter fx retten til at stoppe indbetaling af medlemsbidrag eller genkøb af policen.

Langt det største bidrag til solvenskapitalkravet kommer fra optionsrisiko, som angiver risikoen for tab, i tilfælde af at medlemmer i større omfang vælger at ophøre med at betale pensionsbidrag eller overføre ordninger til andre pensionsvirksomheder. Denne risiko anses ikke at have praktisk betydning for pensionsvirksomheder med overvejende overenskomstbaserede ordninger.

Omkostningsrisiko: Risiko for en permanent stigning i virksomhedens omkostningsniveau.

Katastroferisiko: Risiko for tab pga., at gruppelevsdækninger bliver ramt af et katastrofescenarie.

Diversifikation: Der bliver taget højde for, at forskellige livsforsikringsrisici ikke vil indtræffe samtidigt, når den samlede livsforsikringsrisiko bliver opgjort.

Kvantificering af levetidsrisiko på ordninger med betingede garantier

For at tage hensyn til at levetidsforudsætningerne i beregningsgrundlaget for grundlagspensioner kan ændres for mere end 98 % af medlemmerne, bliver levetidsrisikoen i solvensopgørelser beregnet på følgende måde:

- *Betingede garantier:* 20 % fald i dødelighed i fire år. Betingelsen dækker over, at omregning af pensionsydelse med en lavere dødelighed kan ske, når der i en treårig periode er konstateret en lavere dødelighed end forudsat i pensionskassens tekniske grundlag, samt at implementerings- og varselsperioden over for medlemmerne er sat til et år. Betingelsen for omregning af pensionsydelse med en lavere dødelighed er indrettet, så egenkapitalens tab efter udløsning af betingelsen pr. definition er nul.
- *Ubetingede garantier:* 20 % fald i dødelighed i hele forsikringsperioden, der for hovedparten af produkterne er livsvarige livrenter med eventuel efterfølgende udbetaling til ægtefælle eller samlever.

Risikokoncentrationer og -reduktioner

Bestyrelsen har i forsikringspolitikken fastsat, at der ikke ydes ubetingede garantier i forbindelse med nytegning. Derfor vedrører de forsikringsmæssige risici i solvensopgørelser altovervejende tidligere indgåede ordninger.

Pensionskassens forsikringsdækninger indebærer ingen væsentlige risikokoncentrationer.

Pensionskassen anvender ikke genforsikring.

En væsentlig risikoreduktion foregår ved, at en meget stor del af virksomhedens forsikringsdækninger er placeret i Forenede Gruppeliv (FG), hvilket indebærer en pooling af risici sammen med andre pensionsvirksomheder – og dermed en reduktion af de deltagende virksomheders forsikringsrisici.

Procedurer til håndtering af livsforsikringsrisici

Pensionskassen må alene udbyde produkter, som fastlagt i de til enhver tid gældende pensionsregulativer. Pensionsregulativerne godkendes af pensionskassens generalforsamling. På grundlag heraf håndterer pensionskassens ledelsessystem primært livsforsikringsrisici ved følgende fem foranstaltninger:

1. Adgangen til at tegne ordninger med store enkeltstående risici begrænses ved ydelsesvalg.
2. Alle nye ordninger er omfattet af enten karens eller krav om helbredsoplysninger ved optagelse.
3. Ved ønske om individuelle forøgelse af risikodækninger afkræves der helbredsoplysninger. Der gives afslag ved konstateret forringet helbred på ansøgningstidspunktet.
4. Ydelserne er betingede, dvs. en generel forudsætning om, at alle i fællesskabet, efter en fair model, skal medvirke til at betale for de faktiske udgifter. Betalingen sker enten i form af forhøjede priser for dækninger eller reducerede udbetalinger.
5. Den maksimale risiko på enkeltforsikringer fastsættes årligt og anmeldes til Finanstilsynet.

Likviditetsrisici afledt af fortjenstmargen indregnet i kapitalgrundlaget

Der opgøres ikke forventet fremtidig fortjeneste indeholdt i fremtidige medlemsbidrag. Derfor er der ingen påvirkning af likviditetsrisikoen fra fortjenstmargen.

Overvågning af livsforsikringsrisici

Pensionskassen udarbejder periodiske reverse stresstest for levetids- og optionsrisikoen, hvor det bliver beregnet, hvor meget medlemmers dødelighed respektive deres tilbagekøb af policer og ophør med bidragsindbetaling skal ændre sig, for at solvensdækningen falder til enten 150 % eller 100 %.

C.2 Markedsrisici

Markedsrisici er risikoen for tab, som følge af at værdien af aktiver og forpligtelser ændrer sig ved ændringer i markedsforholdene. Størrelsesordenen og sammensætningen af pensionskassens markedsrisici er fastsat inden for rammerne af bestyrelsens overordnede risikoappetit og politik for investeringsområdet.

Bestyrelsen har besluttet, at markedsrisicis bidrag til pensionskassens solvenskapitalkrav bliver beregnet uden hensyntagen til, at grundlagsrenten på ordninger med betingede garantier kan blive nedsat, jf. tabel 4.

Tabel 4: Markedsrisikomoduls basissolvenskapitalkrav (BSCR), ultimo år

Mio. kr.	2018	2017
Renterisiko	756,3	606,1
Aktierisiko	1.345,9	1.573,9
Ejendomsrisiko	-	-
Kreditspændrisiko	601,0	443,1
Valutarisiko	321,3	279,2
Koncentrationsrisiko	134,6	123,3
Diversifikation mellem Markedsrisikofaktorer	-712,5	-623,7
Markedsrisikomoduls basissolvenskapitalkrav (BSCR)	2.446,6	2.401,8

Renterisiko: Udtrykker hvor meget værdien af rentebærende investeringsaktiver og gældsposter samt pensionsmæssige hensættelser ændrer sig ved renteændringer. For pensionsvirksomheder med livrenter omfattet af ydelsesgarantier og hensigtserklæringer udgør renterisikoen traditionelt en meget væsentlig risikofaktor, idet ydelsesgarantierne fører til en uundgåelig eksponering overfor renteændringer.

Det er et krav, at renterisikoen skal opgøres ved at foretage en reprisering af de fremtidige cash-flow for henholdsvis aktiver og pensionsydelse. For aktivernes vedkommende skal dette ske ved at bruge en relevant risikofri rentekurve, mens det for pensionsforpligtelserne skal ske ved at bruge den politisk fastsatte diskonteringsrentekurve.

Aktierisiko: Risiko for tab aktier og andre former for ejerandele. Aktierisikoen er opdelt i to typer eksponeringer:

- Børsnoterede aktier i OECD-lande (type 1)
- Unoterede aktier og aktiver, der ikke gennemlyses (type 2)

Ejendomsrisiko: Risiko for tab på ejendomsinvesteringer. Virksomhedens ejendomsinvesteringerne er placeret i et investeringsdatterselskab, der skal betragtes som kapitalandele under Solvens II-reglerne. Derfor indgår risikoen på ejendomme under aktierisiko, når solvenskapitalkravet beregnes. I forbindelse med den gradvise indfasning af standardstresset vil det betyde, at risikoen gradvist bliver opgjort mere konservativt.

Valutarisiko: Risiko for tab på udenlandske aktiver pga. ændringer i valutakurser. Virksomheden opgør løbende nettoeksponeringen på alle valutaer, som investeringsaktiver er denomineret i. Overstiger nettoeksponeringen i en valuta en mindre tærskelværdi, fastsat som en procentdel af investeringsporteføljen, er der fastsat rammer for, hvor meget af nettopositionen, der skal være afdækket for at undgå en uønsket koncentration på valutaen. Eneste undtagelse herfra er positioner i EUR, hvor der ikke er noget krav om afdækning.

Kreditspændrisiko: Risiko for tab på obligationer, lån mv. pga. udvidelser i de pågældende instrumenters spænd i forhold til en risikofri rente. Udvidelserne kan fx skyldes et ændret syn på obligationsudstederes/låntageres kreditværdighed eller på instrumenters omsættelighed.

Over halvdelen af kreditspændrisikobidraget til basissolvenskapitalkravet kommer fra securitiseringer, selvom de kun udgør en relativt lille del af de aktiver, der er behæftet med kreditspændrisiko.

Koncentrationsrisiko: Risikoen for tab på investeringsstrategier, der indebærer koncentrationer inden for specifikke markedssegmenter, fx udstedere, lande og brancher. En koncentrationsrisiko kan også give sig til kende ved, at prisen på investeringsaktiver, der under normale omstændigheder udvikler sig uafhængigt af hinanden, begynder at udvikle sig på samme måde, dvs. at deres priser bliver korrelerede. Dette observeres ofte i perioder med stor stress på de finansielle markeder og ved høje risikopræmier.

Diversifikation: Der bliver taget højde for, at forskellige markedsrisici ikke vil indtræffe samtidig, når den samlede markedsrisiko opgøres. Disse korrelationseffekter er afhængige af, om et rentestignings- eller et rentefaldsscenario vil være hårdest for selskabet.

Overvågning af markedsrisici og prudent person-princippet

Markedsrisici overvåges til daglige risikostyringsformål med en egenudviklet risikomodel, der måler investeringsporteføljers Value-at-Risk med en horisont på op til 1 år og med forskellige sandsynligheder. Modellen tager udgangspunkt i statistiske analyser af de risikofaktorer, som investeringsaktiver er eksponeret overfor, fx aktie-, rente-, valuta-, volatilitets- og kreditspændrisici. Aktivers risiko måles ud fra standardafvigelse på deres afkast og bliver med korrelationer knyttet sammen til et samlet mål for investeringsporteføljernes markedsrisiko.

Som et supplement til standardberegningen i risikomodellen gennemføres også scenarieanalyser, hvor de enkelte risikofaktorer følger et på forhånd fastlagt forløb. Scenarieanalyser anvendes bl.a. til at belyse ekstreme markedsbevægelseres effekt på investeringsporteføljerne.

Risikomodellen danner grundlag for en række af bestyrelsens risikorammer, der overvåges af risikostyringsfunktionen. På den strategiske horisont overvåges markedsrisiko via kapitalplanen. Bestyrelsen har besluttet, at det anvendte Value-at-Risk-mål skal opgøres over en 3 måneders horisont med et konfidensniveau på 97,5 %, hvilket svarer til, at der én gang inden for 10 år forventes et kvartalsvist tab, som er større end VaR-tallet.

Under Solvens II skal investeringerne foretages inden for rammerne af prudent person-princippet, der anses for at være en adfærdsmæssig standard såvel som en vurdering af dømmekraft og af investeringsbeslutninger. I overensstemmelse med dette princip, som er integreret i investeringspolitikken, vil investeringsmedarbejdere, inden de foretager nye investeringer, overveje om de:

- har en passende kvalitet og er med til at opfylde forpligtelserne over for medlemmerne
- sker i aktiver, hvor identificerede risici bliver målt, overvåget, styret og rapporteret
- tager hensyn til varighed, valuta og kobling til forpligtelser, når investeringer foretages
- er underlagt passende rammer i forhold til bl.a. udstedere, aktivklasser og sektorer.

Herudover har pensionskassen etableret forretningsgange, der sikrer, at nye investeringer kan håndteres og understøttes i pensionskassens fonds-, risikostyrings-, solvens- og regnskabsystemer på en betryggende måde, herunder opfylde lovgivningsmæssige krav til bogføring, indberetninger til myndigheder mv.

Investeringsafdelingen har ansvar for, at veldefinerede og passende værdiansættelsesmetoder bliver anvendt på investeringer, heriblandt alternative investeringer, hvor eksterne prisoplysninger ikke er til rådighed.

Ved brug af eksterne porteføljeformidlere skal ovenstående krav ligeledes være opfyldt.

Risikokoncentrationer

Bestyrelsens politik for investeringsområdet har bl.a. til formål at sikre, at investeringsporteføljen tilrettelægges, så der ikke foreligger en uforholdsmæssig stor afhængighed af en bestemt kategori af aktiver, et bestemt investeringsmarked eller en bestemt enkeltinvestering eller modpart. Risikoen knyttet til enkelte eksponeringer eller grupper af forbundne eksponeringer ønskes generelt på et så lavt niveau, at tab knyttet til specifikke risikopositioner ikke kan påvirke det samlede afkast væsentligt. For særligt sikre typer af eksponeringer fastsætter bestyrelsen specifikke rammer, der giver adgang til større eksponeringer.

Følsomhedsanalyser

Følsomheden over for markedsrisici overvåges dagligt ved at estimere udviklingen i balancen og solvenskapitalkravet.

Derudover udarbejdes der periodiske reverse stresstest for de væsentligste markedsrisici, dvs. stresstest hvor man ser, hvor stort et tab virksomheden kan tåle på en given risikofaktor, før solvensdækningen falder til enten 150 % eller 100 %. Beregningen foretages ved lineær interpolation mellem scenarieberegninger for hhv. aktie-, kreditspænd-, ejendoms- og modpartsrisici.

I kapitalplanen stresses de væsentligste risikofaktorer, hvor balancen og solvenskapitalkravet fremskrives under antagelse om relevante ugunstige markedsudviklinger. Dette giver et udtryk for følsomheden inden for den strategiske planlægningshorisont.

Både de daglige opgørelser af balance og solvenskapitalkrav, reverse stresstest samt kapitalplanen viser, at pensionskassens økonomiske stilling er robust.

Tabel 5: Udvalgte finansielle støds påvirkning af kapitalgrundlag, ultimo år

Mio. kr.	2018	2017
Rentestigning på 0,7 % point	13	23
Rentefald på 0,7 % point	-10	-27
Aktiekursfald på 12 %	-164	-157
Ejendomsprisfald på 8 %	0	0
Valutakursrisiko (VaR 99 %)	-8	-8
Tab på modparter på 8 %	-15	-15

Basisrisiko

Basisrisiko dækker over risikoen for tab på to modsatrettede positioner, hvor den ene position har til formål at afdække positionsrisikoen på den anden, men hvor afdækningen ikke er perfekt. En perfekt afdækning vil svare til, at den samlede værdi af de to positioner er upåvirkelig af en enhver markedsbevægelse.

Pensionskassens væsentligste basisrisiko udgøres af:

- Løbetidsmismatch imellem renterisikoen på hhv. investeringsaktiverne og de betinget garanterede forpligtelser over for medlemmerne.
- Forskel mellem rentekurverne, hvormed hhv. aktiverne og forsikringsforpligtelserne bliver opgjort.

Disse mismatch overvåges og styres ved at overvåge pensionskassens renterisiko opdelt på løbetidsbånd.

Ikke-balanceførte Investeringstilsagn

Som led i investeringsforvaltningen indgår pensionskassen aftaler med investeringsselskaber og -fonde om at deltage i senere investeringer. Investeringstilsagnene indebærer en potentiel risiko for en stigning i markedsrisiciene. Denne risiko anses dog ikke for væsentlig, idet investeringsselskaber og -fonde sideløbende med effektueringen af investeringstilsagn tilbagebetaler på tidligere investeringer, som pensionskassen har foretaget.

C.3 Kreditrisici

Udover kreditspændrisikoen, der betragtes som en del af markedsrisiciene, påtager pensionskassen sig en modpartsrisiko i forbindelse med især indgåelsen af kontrakter i afledte finansielle instrumenter, men også på banktilgodehavender afledt af den almindelige drift, heriblandt investeringsforvaltningen og betalinger til og fra medlemmerne.

Tabrisikoen på modparter i kontrakter i afledte finansielle instrumenter er pga. indgåede aftaler om daglig regulering af sikkerhedsstillelse for kontraktens markedsværdi begrænset. Alligevel har pensionskassen valgt, at kontrakter i afledte finansielle instrumenter for størsteparten bliver indgået med modparter, der er globalt eller nationalt systemisk vigtige finansielle institutioner. Baggrunden herfor er et ønske om at begrænse risikoen for, at pensionskassens markedsrisici pludseligt bliver ændret, fordi en modpart bliver nødlidende, og indgåede kontrakter lukket ned.

I opgørelsen af solvenskapitalkravet pr. 31. december 2018 bidrog ovennævnte modpartsrisici til basissolvenskapitalkravet med 7,3 mio. kr. mod 8,0 mio. kr. ultimo 2017.

C.4 Likviditetsrisici

Likviditetsrisici opgøres på den samlede balance og er afspejlet i betalingsstrømme både på kort og langt sigt. Likviditetsrisici overvåges i pensionskassens risikoprofil med inddragelse i resultaterne fra pensionskassens kapitalplan.

Likviditetsrisiko består både af fundingrisiko og markedslikviditetsrisiko. Fundingrisiko udtrykker bl.a. risikoen for, at der med kort varsel skal skaffes likvide midler til dækning af pensionsudbetalinger. Markedslikviditetsrisiko udtrykker risikoen for at måtte afhænde aktiver til lavere salgspriser, end der kan opnås under normale forhold.

For pensionskassen som langsigtet institutionel investor, med investeringer der ikke er lånefinansierede, er fundingrisikoen beskeden. Endvidere medfører investeringsstrategien, at pensionskassen har en stor mængde investeringsaktiver af høj kreditkvalitet, som kan stilles til sikkerhed for likviditet, hvilket reducerer markedslikviditetsrisikoen væsentligt.

Pensionskassens pensionsudbetalinger overstiger medlemsbidrag inden for den strategiske planlægningshorisont, men investeringerne tilrettelægges med det formål at sikre et positivt cash flow fra den daglige drift. Dermed minimeres risikoen for tab foranlediget af mangel på likviditet mest muligt.

Blandt pensionskassens investeringer er de alternative investeringer generelt den mest illikvide aktivklasse.

C.5 Operationel risiko

Ved operationel risiko forstås risiko for tab pga. u hensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder.

Der skal ske registrering og rapportering af alle væsentlige, alvorlige og særligt alvorlige operationelle hændelser, hvor der er risiko for tab. Der udarbejdes periodisk risikovurderinger baseret på eksisterende og nye risici.

Der er i pensionskassen og Sampension Administrationsselskab A/S fokus på at indsamle beskrivelser af observerede hændelser, der kan danne grundlag for eventuelle forbedringer i forretningsgange, systemer og procedurer. Sigtet hermed er, at risikostyringssystemet på en omkostningseffektiv måde skal bidrage til at minimere risikoen for operationelle hændelser.

I opgørelsen af solvenskapitalkravet pr. 31. december 2018 bidrog de operationelle risici til pensionskassens solvenskapitalkrav med 28,8 mio. kr., hvilket er uændret sammenlignet med niveauet ultimo 2017.

C.6 Andre væsentlige risici

Eksterne risici

Ledelses- og risikostyringssystem skal også tage højde for eksterne risici og rammevilkår, som pensionskassen ingen eller begrænset indflydelse har på, men som den skal kunne reagere på for at begrænse skadevirkninger eller opnå mulige fordele.

Eksterne risici kan betragtes dels som underliggende faktorer, der styrer udviklingen i pensionskassens markeds-, livsforsikrings- og operationelle risici beskrevet ovenfor, dels risici, som bestyrelsen så vidt muligt skal være bevidste om, når den fastlægger målsætninger og rammer for investeringer, produkter mv.

Eksempler på eksterne risici, som ledelses- og risikosystemet skal være tilpasset til at håndtere, er:

- Forandringer i pensions- og forsikringsmarkedet
- Ny lovgivning og retspraksis
- Ændringer i medlemmers arbejdsforhold og levevilkår
- Ny teknologi
- Regimeskift på finansielle markeder.

Eksterne risici vurderes ikke at give anledning til yderligere behov for kapital, end hvad standardmodellen for opgørelse af pensionskassens solvenskapitalkrav kommer frem til.

Strategisk risiko

Den strategiske risiko kan beskrives som risiko for, at pensionskassen fastlægger en strategi, der indebærer aktiviteter og risici, som burde være undgået, eller som afskærer fra ønskelige aktiviteter og risici.

Den strategiske risiko har en længere tidshorisont og vurderes ikke at give anledning yderligere behov for kapital, men har større betydning for udviklingen i pensionskassens forretningsomfang.

Omdømmerisici

Pensionskassens aktiviteter kan give anledning til forværrede relationer til væsentlige interessenter, ikke mindst medlemmerne, og til negativ presseomtale.

Omdømmerisici er i praksis svære at kvantificere, men vurderes ligesom for de eksterne risici og den strategiske risiko ikke at give anledning til væsentlig risiko for tab, der vil belaste kapitalgrundlaget. Omdømmerisici har større betydning i vurderinger af pensionskassens fremtidige forretningsomfang.

C.7 Andre oplysninger

Alternative investeringer er en betegnelse for en bred vifte af investeringer med meget forskellige karakteristika. Alternative investeringer er ikke i sig selv mere risikofyldte end andre investeringer, men stiller andre

krav til risikostyringen, end der gælder for styringen af traditionelle aktie- og obligationsinvesteringer. Sampension Administrationselskab A/S har i de senere år, parallelt med at forvaltningen af alternative investeringer er steget i omfang, udbygget risikostyringssystemet for at sikre tilstrækkelig identifikation, måling, overvågning og styring af alternative investeringer.

Pensionskassen har anlagt en forsigtig strategi i forhold til nye alternative investeringer. Det indebærer blandt andet, at der bliver taget højde for, at disse aktiver typisk ikke kan afhændes med kort varsel, ligesom beholdningsopbygninger inden for en specifik aktivtype er strakt ud over en længere periode for at begrænse afhængigheden af specielle markedsforhold på et givent tidspunkt.

Der er ikke andre væsentlige oplysninger at tilføje til ovenstående gennemgang.

Afsnit

D

D. Værdiansættelse til solvensformål

I dette afsnit gennemgås anvendte værdiansættelsesprincipper for investeringsaktiver og forsikringsmæssige hensættelser samt øvrige forpligtelser, der danner grundlag for opgørelse af dels pensionskassens kapitalgrundlag, risikoeksponeringer, for hvilke der bliver opgjort bidrag til pensionskassens solvenskapitalkrav. De mest centrale pointer er:

- Der er ingen væsentlige forskelle på værdiansættelsen til solvensformål og i årsrapporten
- Aktiver og forpligtelser værdiansættes til dagsværdi, og hvor muligt til observeret markedspris
- For aktiver og forpligtelser, hvor værdiansættelse til en observeret markedspris ikke er mulig, bliver værdien fastsat med værdiansættelsesteknikker, der i vist omfang baserer sig på skøn behæftet med usikkerhed

D.1 Aktiver

Værdiansættelse til solvensformål

Aktiver i solvensbalancen værdiansættes i henhold til samme principper og metoder, der er beskrevet i pensionskassens årsrapport under anvendt regnskabspraksis.

Værdiansættelsesmetoderne for de enkelte aktivklasser i Solvens II-balancen er specificeret i tabel 6. Alle aktiver opgøres til dagsværdi, og for noterede aktiver tages udgangspunkt i officielle priser fra de pågældende børser. Hvor det ikke er muligt, bliver aktivets værdi fastsat med værdiansættelsesteknikker, der i vist omfang baserer sig på skøn behæftet med usikkerhed.

Tabel 6: Anvendte værdiansættelsesmetoder på aktiver

Mio. kr.	Værdiansættelsesmetoder	2018	2017
Ejendomme: • Investeringsejendomme• Domicilejendom• Udlejningsejendomme	Nutidsværdi ved diskontering af cash flows med rentekurve. • Ejendomme indgår i dattervirksomheder i solvensbalancen, jf. nedenfor	0	0
Dattervirksomheder og associerede virksomheder:	Måles til en forholdsmæssig andel af den regnskabsmæssige indre værdi i henhold til virksomhedernes senest aflagte regnskab. • Virksomhedernes værdiansættelse af egne aktiver og passiver sker til dagsværdier.	0	189,4
Børsnoterede aktier:	Markedskurs (likvide markeder)	357,5	280,3
Unoterede aktier:	Indre værdi i henhold til virksomhedernes seneste foreliggende regnskab.	136,6	113,7
Statsobligationer:	Markedskurs (likvide markeder)	2.123,5	2.412,0
Virksomhedsobligationer: • Realkreditobligationer• Kreditobligationer• Andre obligationer	Markedskurs (likvide markeder)	1.951,0	1.923,7
Gældsinstrumenter sikret med pant: • Collateralized debt obligations (CDO)• Collateralized loan obligation (CLO)• Asset backed securities (ABS)	a) Nutidsværdi ved diskontering af cash flows med rentekurve b) Skønsmæssig værdi (ældre fonde)	408,1	294,2

Tabel 6: Anvendte værdiansættelsesmetoder på aktiver (fortsat)

Mio. kr.	Værdiansættelsesmetoder	2018	2017
Investeringsfonde:	a) Måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi i henhold til virksomhedernes senest aflagte årsrapport. Fondenes egen værdiansættelse af aktiver og passiver sker til dagsværdier.	4.167,1	3.984,9
• Private equity • Ejendoms- og skovfonde • Hedgefonde • Fixed income- og kreditfonde	b) Markedskurs (likvide markeder)		
Derivater (aktiver):	a) Nutidsværdi ved diskontering af cash flows med rentekurve	66,7	108,7
• Afledte finansielle instrumenter (OTC) • Afledte finansielle instrumenter (børsnoterede)	b) Markedskurs (likvide markeder)		
Indlån og likvide beholdninger:	a) Nominel værdi, svarende til dagsværdi	216,9	288,6
• inkl. reverse repoer	b) Nutidsværdi ved diskontering af cash flows med rentekurve		
Udlån mv.:	Dagsværdi estimeres som den tilbagediskonterede værdi af de fremtidige betalinger, hvor diskonteringsrenten justeres for at tage hensyn til udviklingen i markedets risikopræmie på denne type kreditrisiko.	53,6	29,7
Øvrige aktiver/tilgodehavende:	Nominel værdi, svarende til dagsværdi	109,7	47,2
Aktiver i alt*		9.590,6	9.672,4

* Der er en marginal forskel mellem aktiver i alt i solvensbalancen og i årsrapporten. Forskellen skyldes forskellige principper for bruttificering.

Forskelle i værdiansættelse mellem solvens- og regnskabsbalancen

Der er generelt ikke forskel på værdiansættelsen på aktiver mellem solvensbalance og regnskabsbalance.

Der er forskellig kategorisering af aktiver mellem solvens- og regnskabsbalancen, hvorfor balancerne ikke er identiske.

D.2 Forsikringsmæssige hensættelser

Hensættelser opgjort efter branche

De forsikringsmæssige hensættelser opgøres efter samme principper til regnskaber og solvensopgørelser. En specifikation af de pensionsmæssige hensættelser er vist i tabel 7.

Tabel 7: Forsikringsmæssige hensættelser specificeret efter opgørelsesmetode

Mio. kr.	2018	2017
Bedste skøn	6.397,4	6.410,9
Risikotillæg	53,0	50,5
Livsforsikringshensættelser, i alt	6.450,4	6.461,4

Pensionshensættelser værdiansættes i henhold til en opgørelse af bedste skøn med tillæg af et risikotillæg beregnet efter cost of capital-metoden i overensstemmelse med Solvens II-reglerne.

Bedste skøn afspejler nutidsværdien af de sandsynlighedsvægtede fremtidige cash flows for medlemsbidrag, ydelser og omkostninger med tillæg af værdien af det fremtidige bonus-cash flow (fremtidige diskretionære ydelser). Opgørelsen er baseret på analytiske metoder frem for stokastisk simulation.

Antagelserne om bl.a. levetidsforventninger og medlemmers udnyttelse af forsikringsoptioner - rettigheder til at ophøre med at betale pensionsbidrag eller overføre ordninger til andre pensionsvirksomheder - baseres på selskabets egne bestandsanalyser, der opdateres årligt. Udover den observerede levetid i dag tages der desuden højde for forventningerne til fremtidige levetidsforbedringer.

Diskonteringsrentekurven til opgørelse af de pensionsmæssige hensættelser er dels baseret på markedsdata for den risikofri rente, dels på forventninger til det langsigtede niveau for realvækst og inflation.

Usikkerhed ved opgørelse af hensættelser

Der er usikkerhed forbundet med estimationen af medlemmers fremtidige levetid, invaliditet mv., genkøb af policer, ophør med indbetaling af medlemsbidrag, etc.

Udviklingen i ovennævnte parametre bliver løbende overvåget og opdateret, således at opgørelsen af pensionsmæssige hensættelser giver et retvisende billede af pensionskassens forpligtelser over for medlemmerne.

Forskelle i værdiansættelse

Der er ikke forskel på værdiansættelsesprincipperne for opgørelse af pensionsmæssige hensættelser mellem solvens- og regnskabsbalancen.

Matchtilpasning

Pensionskassen anvender ikke matchtilpasning.

Erklæring om den anvendte volatilitetsjustering

Pensionskassen anvender ikke en volatilitetsjustering til myndighedernes diskonteringsrentekurve i opgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser og solvenskapitalkravet.

Erklæring om anvendelse af den midlertidige risikofrie rentekurve

Pensionskassen anvender ikke som en overgangsforanstaltning den midlertidige risikofrie rentekurve i opgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser og solvenskapitalkravet.

Erklæring om anvendelse af overgangsfradrag

Pensionskassen anvender ikke et overgangsfradrag i opgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser.

Genforsikring

Virksomheden har ikke genforsikringsdækninger.

Væsentlige ændringer i beregningsforudsætninger

Der bliver hvert år gennemført en analyse og opdatering af centrale parametre, der indgår i beregningen af de forsikringsmæssige hensættelser, først og fremmest af medlemmers dødelighedsintensiteter samt frekvensen af medlemmers genkøb af policer eller ophør med indbetaling af medlemsbidrag.

Fra og med 2018 anvender Finanstilsynet en dataperiode på rullende 20 år i stedet for de tidligere 30 år ved estimering af de forventede fremtidige levetidsforbedringer. Ændringen medførte, at de forsikringsmæssige hensættelser primo 2018 blev forøget med ca. 2 mio. kr., og at individuelle bonuspotentialer faldt med ca. 125 mio. kr.

Herudover har der ikke været væsentlige ændringer i beregningsforudsætningerne mellem 2017 og 2018.

Nye regler for opgørelse af forsikringsmæssige hensættelser i 2018

Den europæiske tilsynsmyndighed EIOPA har besluttet en ny metode til beregning af den ultimative forward rente (UFR), som diskonteringsrentekurven konvergerer mod fra 20-års punktet. Den nye metode reducerer UFR fra 4,20 % til 4,05 % primo 2018 og derefter gradvist til 3,65 % i 2020. Metodeændringen har til formål at tilpasse niveauet til ændringer i de langsigtede forventninger til realrente og inflation. Ændringer i diskonteringsrentekurven har ikke nogen væsentlig betydning for værdien af de forsikringsmæssige hensættelser.

D.3 Andre forpligtelser

Værdiansættelse til solvensformål

Andre forpligtelser i solvensbalancen værdiansættes i henhold til de samme principper og metoder, der er beskrevet i pensionskassens årsrapport under anvendt regnskabspraksis. De specifikke værdiansættelsesmetoder anvendt på andre forpligtelser end de forsikringsmæssige er gengivet i tabel 8.

Tabel 8: Anvendte værdiansættelsesmetoder på andre forpligtelser (end forsikringsmæssige hensæt.)

Mio. kr.	Værdiansættelsesmetoder	2018	2017
Derivater:	Som derivater under aktiver	130,6	28,7
Gæld til kreditinstitutter: • Inkl. repoer	Nominal værdi, svarende til dagsværdi	288,8	311,4
Finansiell gæld i øvrigt:	Gæld vedrørende obligationskøb som følge af handler med lang valør samt afledte finansielle instrumenter, måles til dagsværdi.	159,3	153,1
Diverse forpligtelser:	Nominal værdi, svarende til dagsværdi	49,3	98,7
Andre forpligtelser, i alt		628,0	591,8

Forskelle i værdiansættelsen mellem solvens- og regnskabsbalancen

Der er ikke forskel på værdiansættelsen af andre forpligtelser mellem solvensbalancen og årsrapporten.

D.4 Alternative værdiansættelsesmetoder

Et aktiv eller forpligtelse skal som standard værdiansættes til en noteret markedspris fastsat på et aktivt marked for det samme aktiv eller forpligtelse eller tilsvarende aktiver og forpligtelser justeret for eventuelle forskelle. Kan værdiansættelsen ikke ske med standardmetoden, foregår aktivets eller forpligtelsens værdiansættelse med en såkaldt "alternativ værdiansættelsesmetode".

Omfanget af poster værdiansat med alternative værdiansættelsesmetoder fremgår af tabel 6 og 8 ovenfor.

Alternative værdiansættelsesmetoder anvendt i pensionskassen er uden undtagelse anerkendte metoder, der også anvendes i andre pensionsvirksomheder og finansielle virksomheder.

For de alternative værdiansættelsesmetoder skelnes mellem, om de bygger på selskabsspecifikke skøn eller relevante markedsinput.

De væsentligste poster, hvor værdiansættelsen i væsentlig udstrækning bygger på selskabsspecifikke skøn er de pensionsmæssige hensættelser, unoterede fonde og aktier, securitiseringer (CDO'er, CLO'er og ABS'er) samt ejendomme. Disse posters værdier er derfor behæftet med de største beløbsmæssige usikkerhedsmarginer. Usikkerhedsmarginen på en posts værdi i solvensbalancen er en funktion af postens relative usikkerhed og postens beløbsmæssige størrelse i solvensbalancen.

For beholdningen af derivater gælder, at værdiansættelsen sker med anerkendte modeller og værdiansættelsesteknikker, der altovervejende baserer sig på markedsinput modtaget fra uafhængige dataleverandører.

D.5 Andre oplysninger

Likviditetsgraden af investeringsaktiverne er samlet set så høj, at risikoen for en forceret afhændelse af illikvide aktiver til priser forskellig fra disse aktivers dagsværdi ikke er væsentlig, hverken i forbindelse med likviditetsfremskaffelse til dækning af forfaldne betalingsforpligtelser eller ved tilpasninger af aktivsammensætningen i investeringsporteføljerne.

Der er ikke andre væsentlige oplysninger at tilføje til ovenstående gennemgang.

Afsnit

E

E. Kapitalforvaltning (styring af kapitalgrundlag og kapitalkrav)

I dette afsnit bliver pensionskassens kapitalgrundlag indledningsvist beskrevet. Kapitalgrundlaget er den kapital, som pensionskassen råder over til beskyttelse af medlemmerne, herunder opfyldelse af garantiforpligtelser afgivet over for hhv. medlemmer og finansielle modparter. Dernæst bliver pensionskassens solvenskapitalkrav samt minimumskapitalkrav gennemgået. Hovedkonklusionerne i afsnittet er:

- Kapitalgrundlaget er tilstrækkeligt og består udelukkende af kapitalelementer tilhørende den bedste kategori (tier 1)
- Solvenskapitalkravet bliver opgjort med standardmodellen specificeret i lovgivningen
- Solvensdækningen har igennem hele 2018 været tilfredsstillende i forhold til både det risiko-baserede solvenskapitalkrav og minimumskapitalkravet.

E.1 Kapitalgrundlag

Formål, politikker og processer til forvaltning af selskabets kapitalgrundlag

Pensionskassens sikrer, at kapitalgrundlaget er tilstrækkeligt til at dække pensionskassens risici gennem løbende opgørelser, stresstest, følsomhedsanalyser samt ORSA-processen. ORSA-processen tager udgangspunkt i pensionskassens forretningsmodel, risikoprofil samt risikoappetit og indeholder en vurdering af pensionskassens robusthed over for chok på både kort og langt sigt.

Kapitalgrundlaget og de pensionsmæssige hensættelser bliver investeret sammen i henhold til en fælles investeringsstrategi.

Den langsigtede holdbarhed overvåges blandt andet ved hjælp af en kapitalplan, der udarbejdes årligt og indeholder en 5-årig fremskrivning af kapitalgrundlag og solvenskapitalkrav. Fremskrivningen foretages for en række scenarier med henblik på at belyse risici, der kan give anledning til solvensmæssige udfordringer. Dermed sikres, at pensionskassen er godt rustet til at modstå udefrakommende chok på både kort og lang sigt og fortsat vil være i stand til leve op til sine løfter til medlemmerne de kommende år.

Hovedkonklusionen fra kapitalplanen er, at pensionskassens solvensmæssige stilling vil ligge på et komfortabelt niveau selv efter et kraftigt negativt chok på alle væsentlige risikofaktorer.

Kapitalgrundlagets sammensætning, størrelse og kvalitet

Pensionskassens kapitalgrundlag består udelukkende af et basiskapitalgrundlag, der er sammensat af egenkapital og overskudskapital (særlige bonushensættelser af type B), jf. tabel 9. Begge elementer tilhører den bedste kapitalkategori i lovgivningen.

Tabel 9: Kapitalgrundlag, ultimo år

Mio. kr.	2018	2017
Egenkapital	2.049,8	2.148,6
Overskudskapital	462,5	470,5
Kapitalgrundlag	2.512,3	2.619,2

Pensionskassen anvender hverken gældsinstrumenter eller fortjenstmargen i kapitalgrundlaget. Fortjenstmargen er den forventede fremtidige indtjening på den nuværende forretning og er sat til nul.

Hele kapitalgrundlaget kan anvendes til dækning af både solvenskapitalkravet og minimumskapitalkravet.

Forskelle mellem kapitalgrundlaget i solvens- og regnskabsbalancen

Kapitalgrundlaget opgøres som forskellen mellem aktiver og forpligtelser.

Der er ingen forskel mellem kapitalgrundlaget i solvensbalancen og regnskabsbalancen.

Kapitalelementer underlagt overgangsbestemmelser

Kapitalgrundlaget indeholder ingen kapitalelementer underlagt overgangsbestemmelser i Solvens II.

Supplerende kapitalgrundlag

Pensionskassens anvender ikke supplerende kapitalelementer.

Eventuelle begrænsninger på kapitalgrundlagets anvendelse til dækning af tab

Der ikke nogen væsentlige begrænsninger i hverken tilgængeligheden eller overførbareheden af pensionskassens kapitalgrundlag.

E.2 Solvenskapitalkrav og minimumskapitalkrav

Solvenskapitalkrav

Pensionskassen anvender standardmodellen til opgørelse af solvenskapitalkravet. Virksomhedens største risiko i solvensopgørelsen er markedsrisiko, hvor rente-, aktie- og kreditspændrisiko udgør de væsentligste bidrag til den samlede markedsrisiko, jf. afsnit C.2. Livsforsikringsrisici spiller også en væsentlig rolle i det samlede risikobillede, hvor optionsrisikoen er den væsentligste risikofaktor, jf. afsnit C.1.

Solvenskapitalkravet er steget igennem 2018, jf. tabel 10. De væsentligste årsager til udviklingen mellem 2017 og 2018 er beskrevet nedenfor i afsnit om væsentlige ændringer i solvenskapitalkrav og minimumskapitalkrav.

Tabel 10: Solvenskapitalkrav, ultimo år

Mio. kr.	2018	2017
Livsforsikringsrisiko, jf. tabel 3	1.090,6	1.122,5
Markedsrisiko, jf. tabel 4	2.446,6	2.401,8
Modpartsrisiko	7,3	8,0
Diversifikation mellem ovenstående risikofaktorer	-625,2	-635,6
Basissolvenskapitalkrav (BSCR)	2.919,3	2.896,7
Operationel risiko	28,8	28,8
Tabsabsorbering i medlemsreserver	-2.057,0	-2.230,9
Tabsabsorbering med udskudte skatteaktiver	-	-
Solvenskapitalkrav (SCR)	891,1	694,6
Solvensdækning (Kapitalgrundlag i % af solvenskapitalkrav)	282 %	377 %

Basissolvenskapitalkravet bliver delvist absorberet i medlemsreserver, dvs. midler som kan anvendes til at forhøje medlemmers pensioner i forhold til garanterede ydelser.

I opgørelsen af solvenskapitalkravet bliver der for så vidt angår markedsrisicis bidrag til basissolvenskapitalkravet ikke taget hensyn, at langt de fleste medlemmers pensionsordninger er med betingede garantier. Det indebærer, at også grundlagspensioner kan blive nedsat, hvis forudsætningerne i beregningsgrundlaget ikke længere er opfyldt – fx hvis investeringsafkastet over en 3-årsperiode enten har været lavere end grundlagsrenten. Det har den konsekvens at skulle der mod forventning opstå en situation, hvor solvenskapitalkravet ikke er opfyldt, kan pensionskassen som oftest ændre beregningsgrundlaget, hvorved både de garanterede ydelser og solvenskapitalkravet falder.

Tab pga. fejl mv., der skal henføres til operationel risikomodul i solvensopgørelsen kan ikke absorberes i medlemsreserver, men skal dækkes af kapitalgrundlaget.

Brug af forenklede beregninger

Pensionskassen anvender ikke forenklinger i opgørelsen af solvenskapitalkrav.

Brug af Selskabsspecifikke parametre

Pensionskassen anvender ikke selskabsspecifikke parametre i standardmodellen.

Minimumskapitalkrav

Pensionskassens minimumskapitalkrav fremgår af tabel 11. Minimumskapitalkravet er gennem hele året blevet opgjort til 25 % af solvenskapitalkravet, der er det laveste beløb, som minimumskapitalkravet kan blive opgjort til i henhold til lovgivningen.

Tabel 11: Minimumskapitalkrav, ultimo år

Mio. kr.	2018	2017
Lineært minimumskapitalkrav	-129,7	-98,2
Loft over minimumskapitalkrav (45 % af solvenskapitalkrav)	401,2	312,6
Bund under minimumskapitalkrav (25 % af solvenskapitalkrav)	222,8	173,6
Minimumskapitalkrav	222,8	173,6
Solvensdækning (kapitalgrundlag i % af minimumskapitalkrav)	1.128 %	1.508 %

Væsentlige ændringer i solvenskapitalkrav og minimumskapitalkrav

Pensionskassens solvenskapitalkrav er steget fra 2017 til 2018 af primært følgende årsager:

- Tab på finansielle markeder har mindsket bonuspotentialt.
- Ændret markedsværdigrundlag har også medvirket til at mindske bonuspotentialt.
- Den øgede beholdning af securitiseringer øger markedsrisikoen.
- Aktierisikoen er lavere end sidste år, hvilket sænker markedsrisikoen.

Stigningen i minimumskapitalkravet er en konsekvens af stigningen i solvenskapitalkravet.

E.3 Anvendelse af delmodul for løbetidsbaserede aktierisici i beregning af solvenskapitalkrav

Pensionskassen anvender ikke delmodulen for løbetidsbaserede aktierisici til beregning af solvenskapitalkrav.

E.4 Forskelle mellem standardmodellen og en intern model

Solvenskapitalkrav er opgjort ved brug af standardmodellen, som den er specificeret i lovgivningen. Standardmodellen er samlet set vurderet til at give et retvisende billede af de tabsrisici, som følger af pensionskassens forretningsmodel, strategi og risikoprofil både på kort sigt og inden for den strategiske tidshorisont, jf. afsnit B.3.

Der er ingen planer om at overgå til at opgøre solvenskapitalkrav med en intern model eller en partiel intern model.

E.5 Manglende overholdelse af minimumskapitalkrav og solvenskapitalkrav

Både solvenskapitalkravet og minimumskapitalkravet har været opfyldt til ethvert tidspunkt gennem 2018.

E.6 Andre oplysninger

Der er ikke andre væsentlige oplysninger at tilføje til ovenstående gennemgang.

Tabelbilag

Redaktionen for SFCR-rapporten er afsluttet den 5. februar 2019.

Når SFCR-rapporten er offentliggjort, skal der ligeledes offentliggøres udvalgte indberetningskemaer om pensionskassens solvens og finansielle situation.

De pågældende skemaer bliver offentliggjort - umiddelbart efter de er indberettet til Finanstilsynet, hvilket senest sker 23. april 2019 - på pensionskassens hjemmeside under Finansiell information / Årsrapporter / Rapport om solvens og finansiell situation (<https://www.arkitektpension.dk/ap/Om-pensionskassen/Finansiell-information/aarsrapporter/Rapport-om-solvens-og-finansiell-situation>).

pensionskassen
Arkitekter & Designere

Arkitekternes Pensionskasse
Tuborg Havnevej 14 · DK-2900 Hellerup
Tlf. 77 33 18 77 · www.sampension.dk